

DE EGYPTISCHE OUDHEDEN IN HET MUSEUM CARNEGIELAAN 12, DEN HAAG,

□ □ □ DOOR FR. W. FRHERR VON BISSING □ □ □

VERZAMELINGEN van Egyptische kunst vertoonen een bijzonder karakter bij vergelijking met collecties van andere oudheden; zij verbinden als het ware de eigenaardigheden van een ethnographische verzameling met die van een collectie van kunstwerken. Aan den eenen kant kan nergens de ontwikkeling der kunstvormen, van het eerste begin af zoo duidelijk aangetoond worden als in een museum van Egyptische oudheden; ook de eigenschappen, die het materiaal, (bonte steen, ebbenhout, fayence, glas, of edele metalen) geschikt maken om er kunstvoorwerpen uit te vervaardigen, kunnen hier bij uitstek gedemonstreerd worden. Aan den anderen kant heeft de droge woestijngrond en de gewoonte der Egyptenaren, den dooden alles mede te geven, wat hun in het leven lief en tot nut was, voor ons zooveel voorwerpen uit het dagelijksch leven bewaard, dat wij de zeden en gebruiken der Egyptenaren met evenveel zekerheid kunnen reconstrueeren, als het slechts mogelijk is bij de z.g. „wilde” volken, wier gebruiksvoorwerpen in onze ethnographische musea bewaard worden. Wij kunnen het pony-haar aanraken van iemand, die omstreeks 4000 v. Chr. gestorven is; ook kunnen wij de groene kleurstof, waarmede men in dien tijd de oogleden verfde, nog op het schminkpalet zien. Wij treffen het holle riet aan, met een linnen omhulsel, waarin men verf of vet borg, tusschen 2000 en 1000 v. Chr. Voor ons liggen stukjes wierook, die uit het vergelegen Oost-Afrika werden gebracht ten tijde van koning Amenophis IV ($\pm$ 1400 v. Chr.) en de bloemen, die voor duizenden jaren door teedere handen tot kransen gewonden werden (kabinet 2). En als wij dan beproeven, ons het leven der vroegere bewoners van het Nijldal voor te stellen en hun huisraad in oogenschouw nemen, staan wij dikwijls verbaasd over de doelmatigheid der vormen en de duurzaamheid, in het bijzonder van de ornamentale grondgedachten. De wensch, tot elken prijs nieuw, „modern” te zijn, schijnt in dien tijd den kunstenaars geheel vreemd te zijn geweest. Zooals de slang zich kronkelt om de hals van een fleschje uit omstreeks 4000 v. Chr. (zaal I, kast B), zoo kronkelt zij zich ook om het handvat van een lepel, die meer dan 2000 jaar (zaal II, kast C), jonger is. En de hoofdsteunsels, in den vorm van een halve maan, rustend op een of meer zuilen, (bestemd voor hoofdkussen, waarop men het hoofd zijwaarts legt, en dat dan volstrekt niet zoo ongemakkelijk is), zijn gedurende duizende